

cretaris in de nacht van 8 op 9 december in aanwezigheid van een functionaris van de SD te Rotterdam, *Kriminalsekretär* K. P. H. Bläse, door een haastig samengesteld *Kriegsgericht* tot de dood door de strop veroordeeld; de doodvonnissen werden telefonisch door Christiansen bevestigd.

Men bracht de negen mannen naar Schouwen terug waar zij in Haamstede in een bunker werden opgesloten. Vandaar werden zij op zondag 10 december naar het Slot Moermond bij Renesse gevoerd. De gereformeerde predikant te Haamstede mocht hun geestelijke bijstand verlenen; hij las twee psalmen voor en vervolgens zongen de negen hand in hand 'een vaste burcht is onze God'. Daarna werden zij opgehangen, zulks ten aanschouwe van de gewonde gemeentesecretaris die er op een brancard bij lag. Inmiddels waren de Duitsers op Schouwen rondgegaan; enkele mannelijke naaste verwanten van de opgehangenen en vijf andere burgers uit elke gemeente werden op straffe van anders doodgeschoten te worden, gedwongen mee te gaan naar het Slot Moermond. Daar kregen zij de opgehangenen te zien, 'daar zag ik', zo verklaarde in '45 een vader, 'mijn eigen kind hangen, mijn enige zoon. Het was voor mij niet te geloven . . . Ze hebben mij alles wat ik op aarde bezat en waar ik mijn hoop op gevestigd had, weggenomen.'¹

De lijken moesten twee etmalen blijven hangen. Zij hingen er nog toen het lijk van de inmiddels gestorven gemeentesecretaris van Renesse de volgende dag er naast werd opgehangen.²

★

Schouwen was in het laatste jaar van de oorlog een in hoge mate geïsoleerd eiland – van de Duitse schanddaad die wij beschreven (men had er op het nabije Goeree-Overflakkee spoedig weet van), werd pas

¹ Mil. Commissariaat Zeeland, sectie Internering Zierikzee: p.v. no. 150 (1 okt. 1945), p. 7 (getuige H. Verhoeff) (Doc I-102, a-2). ² Er werden die dag op Schouwen aanplakbiljetten aangebracht waarop te lezen stond dat een ongespecificeerd aantal gijzelaars zou worden opgehangen als de drie Geallieerde militairen niet vóór 12 december aan de Duitsers waren uitgeleverd. Op de 11de hadden de Duitsers de drie in handen; wij veronderstellen dat zij zichzelf zijn gaan aanmelden: hen moesten de Duitsers als krijgsgevangenen behandelen. Wat het lot van de twee Britten is geweest, weten wij niet, de Nederlandse *Commando* heeft de oorlog overleefd.